

ชีวิตวิถีใหม่ กับภูมิภาคไทยหลังโควิด รุ่ง รอด รุ่ง?

New Normal after COVID-19 at Thai regional: down, survive or dawn?

กรณ์ จาติกวณิช

Head of “Kla” party and former minister of Ministry of Finance

Korn Chatikavanij

Head of “Kla” party and former minister of Ministry of Finance

สถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) นับจากช่วงเริ่มต้นจวบจนถึงวันนี้ ประเทศไทยไม่พบผู้ติดเชื้อภายในประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่ง แต่สำหรับประเทศเพื่อนบ้านกลับพบผู้ติดเชื้อมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนเรื่อย ๆ เชื่อกันว่าหลายท่านมีคำถามเกี่ยวกับการใช้ชีวิตและการปรับตัว แต่ก็ยังมีอีกหลายท่านที่มองภาพระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ยังไม่ชัดเจน หรือแม้กระทั่งเรื่องใกล้ตัว รวมไปถึงเรื่องธุรกิจในอนาคตอันใกล้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง และทางสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute: TDRI) ได้พยากรณ์ไว้ว่า คนไทยอย่างน้อยคงต้องอยู่กับสถานการณ์ COVID-19 กันต่อไปจนถึงช่วงปลายปี พ.ศ. 2564 เรื่องระบบเศรษฐกิจเป็นเรื่องใหญ่ที่หลายท่านเป็นห่วงรัฐบาลดำเนินการตามมาตรการที่พยายามกระตุ้นเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 ในหลายประเด็น จากการติดตามผลการประชุมของคณะรัฐมนตรี (ครม.) ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพิ่ม 3,000 บาทสำหรับประชาชนทั่วไป เรื่องการส่งเสริมให้เด็กจบใหม่มีงานทำ และในอีกหลายโครงการของรัฐบาลที่กำลังจะตามมา เพื่อช่วยบรรเทาและช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19

ผู้เขียน เห็นว่าหากพิจารณารายละเอียดของอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา จะเห็นว่าประเทศไทยในไตรมาสที่ 2 จะติดลบประมาณร้อยละ 12.2 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า ซึ่งไม่เคย

มีการปรับลดในส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Products: GDP) มากเท่าที่เป็นอยู่ ถ้าหากพิจารณาย้อนหลังไปจนถึงวิกฤตการณ์ช่วงต้มยำกุ้ง ซึ่งถือได้ว่าตัวเลขทางสถิติเป็นการยืนยันว่าเศรษฐกิจมีปัญหา ขาวดีก็คือ การปรับลดของ GDP ในประเทศไทย ถ้าเทียบกับหลาย ๆ ประเทศ ถือว่าไม่ได้เลวร้ายที่สุด ทั้งนี้ เราก็ต้องมาตั้งคำถามว่าเป็นเพราะอะไร ประเทศไทยปิดประเทศแล้ว ซึ่งในหลายมาตรการแม้ยังคงมีช่องว่างในทางปฏิบัติอยู่บ้าง แต่มาตรการในการดำเนินการที่ภาครัฐกำลังจัดการอยู่ เป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าพาประเทศไทยประสบความสำเร็จในเรื่องการรักษา คงสถานการณ์การแพร่เชื้อ ไม่ให้มีเชื้อภายในประเทศ แต่สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยเกิดเศรษฐกิจถดถอยลงไม่ได้มากเท่ากับประเทศอื่น เพราะกำลังซื้อภายในประเทศของเรายังคงมีอยู่ในระดับหนึ่ง ประเทศไทยเผชิญปัญหาการติดลบสูงอยู่แล้วสัดส่วนรายได้ของประเทศได้มาจากการส่งออก และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศ อยู่ในสัดส่วนที่สูง ในขณะที่สัดส่วนเศรษฐกิจที่มาจากการบินภายในประเทศค่อย ๆ ลดลงมา เหลือประมาณร้อยละ 40 เนื่องจากรายได้ของประเทศไทยด้านการท่องเที่ยวขึ้นมาแทนที่ด้านการเกษตรและการผลิตอื่น ๆ เมื่อเป็นเช่นนั้น ทุกครั้งที่มีเหตุการณ์ที่ทำให้การค้าระหว่างประเทศต้องสะดุดเหมือนที่เคยเกิดขึ้นเมื่อครั้ง 10 ปีที่แล้ว ช่วงวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ถือว่ารุนแรงกว่าเหตุการณ์ที่เราากำลังเผชิญในปัจจุบัน

แต่ปัญหาใหม่ที่ประเทศไทยเผชิญในรอบนี้ ได้แก่ เรื่องผลกระทบต่อการเดินทางระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการท่องเที่ยว สาเหตุสำคัญที่เราประสบเหตุการณ์ตรง คือ เรื่องของมูลค่าด้านการท่องเที่ยวที่ลดลงจาก 30 ล้านบาท กลายเป็น 0 บาท ในประเด็นที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อการใช้สอยภายในประเทศ เรื่องของเศรษฐกิจที่ติดลบอย่างมาก ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่คาดคิดไม่ได้ ชาวดีคือ ภาครัฐบาลเอาอยู่ ซึ่งหมายถึง สถานะทางการคลังของประเทศไทยอยู่ในระดับที่สามารถเติมเต็มส่วนต่าง ๆ ให้เศรษฐกิจพอที่จะเดินหน้าไปได้โดยที่ไม่ได้เป็นภาระหรือมีผลต่อเสถียรภาพทางการคลังของประเทศจนเกินไป โดยส่วนใหญ่วัดกันจาก หนี้สาธารณะเทียบกับรายได้ของประเทศโดยรวม GDP และในครั้งนี้ การกู้ยืมนั้นมากกว่าในอดีต ทั้งในแง่ของจำนวนเงิน และสัดส่วนต่อเศรษฐกิจโดยรวม และผลของการใช้เงินจะส่งผลช้ากว่าในอดีต การใช้เงินในรัฐบาลก็คือการซื้อเวลา หรือการต่ออายุให้กับผู้ประกอบการหรือประชาชน จนกว่าจะกลับเข้าสู่สภาวะปกติ ซึ่งประเทศไทยคิดว่าสิ่งที่จะทำให้กลับสู่สภาวะปกติได้คือ การมีวัคซีนที่ระงับการแพร่เชื้อ แต่ประเทศอื่น ๆ ไม่ได้คิดเช่นนั้น ในแง่ของการเดินทางระหว่างประเทศ และด้วยปรากฏการณ์การแพร่กระจายของโรค ทำให้ประเทศไทยมีการใช้นโยบายปิดประเทศ ยกเลิกเที่ยวบิน ระงับการเดินทางจากต่างประเทศเข้ามายังประเทศไทยในช่องทางต่าง ๆ เป็นการปิดประเทศชั่วคราว และมีการดำเนินการปิดประเทศอย่างต่อเนื่อง จะมีผลข้างเคียงกระทบความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยอย่างมาก และเราแน่ใจได้อย่างไรว่า 1. จะค้นพบวัคซีน 2. จะมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองตัวเราได้ในระดับที่เพียงพอหรือไม่ ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นเงื่อนไขว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยและของโลกจะกลับสู่สภาวะปกติได้เมื่อไหร่ ซึ่งในช่วงที่รัฐบาลได้ออก พระราชกำหนด (พรก.) ในช่วงที่ผ่านมานั้นเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำมาหล่อเลี้ยง

เศรษฐกิจไว้ได้ และในแต่ละประเทศจะมีหนี้สาธารณะไม่เท่ากัน บางประเทศมีหนี้มากกว่ารายได้ของแต่ละประเทศ แต่เขาก็อยู่ได้ ไม่ได้เกิดอาการตื่นตระหนกหรือมีผลต่อเสถียรภาพหรือความมั่นคงต่อระบบเศรษฐกิจแต่อย่างใด ซึ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับความมั่นใจที่ต่างประเทศมีให้กับเรา หรือเรามั่นใจในระบบเศรษฐกิจของเราเอง ซึ่งการมีหนี้เท่าไร มั่นใจไม่ได้มีตัวกำหนด ขึ้นอยู่กับเจ้าหนี้มีความมั่นใจกับเรามากน้อยแค่ไหน เขามองว่าเมื่อเรากู้เงินแล้วเราสามารถทำตัวเป็นลูกหนี้ที่ดีในการชำระดอกเบี้ยได้หรือเปล่า **อันดับแรก** ภาระหนี้ต้องประมาณ คือ ในแต่ละปีรัฐบาลไทยต้องจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนเท่าไรเพื่อไปชำระดอกเบี้ยและต้นทุน ภาระหนี้ของงบประมาณอยู่ในระดับที่ต่ำมากเพราะปกติจะไม่ได้คืนเงินต้น แต่จะค่อย ๆ หมุนไปเรื่อย ๆ **อันดับสอง** อัตราดอกเบี้ยที่รัฐบาลจะต้องจ่าย ในฐานะลูกหนี้ต่ำมากในช่วงปัจจุบันเพราะเงินมันล้นโลก เพราะฉะนั้นมาตรการทางการเงินที่รัฐบาลกลางทุกรัฐบาลใช้ ทำให้อัตราดอกเบี้ยในหลาย ๆ ประเทศติดลบซึ่งต้องจ้างธนาคารเพื่อจะเก็บเงินให้เรา รัฐบาลสามารถกู้ยืมเงินได้ในระดับที่ต่ำมาก อัตราดอกเบี้ยของรัฐบาลในวันนี้เมื่อเทียบกับ 10 ปีที่แล้ว อัตราดอกเบี้ยถูกกว่ากันครึ่งหนึ่ง ที่น่ากังวลมากกว่าคือเรื่องของภาวะเงินฝืดที่จะทำให้อัตราการขยายเศรษฐกิจทั่วโลกไม่ดีขึ้นนำไปสู่อัตราดอกเบี้ยที่จะอยู่ในระดับต่ำมาก (หากใช้ภาษาพื้นถิ่นเทียบเท่ากับคำว่า “เตี้ยติดดิน” ไปอีกนานโดยสรุปสั้น ๆ รัฐบาลยังคงกู้เงินได้อีกเป็นจำนวนมากและไม่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่น สำหรับนักลงทุนแต่อย่างใด ในปัจจุบัน (3 กันยายน 2563) รัฐบาลไทยได้กู้เงินมาแล้วทั้งหมด 1 ล้านล้านบาท ซึ่งรัฐบาลมีแนวคิดในการจัดสรรงบประมาณเงินกู้ดังกล่าว มาดำเนินการตามกิจกรรมที่จำเป็นเร่งด่วนตามสถานการณ์ของประเทศ ซึ่งแนวคิดในการดำเนินการดังกล่าวจะทำอย่างไรให้การใช้งบประมาณเงินกู้ดังกล่าว ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้เขียนได้เคย

วิพากษ์แนวคิดการใช้เงินกู้ของรัฐบาลดังกล่าวไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่ารัฐบาลจะแบ่งงบประมาณเงินกู้ดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก งบประมาณเงินกู้มูลค่า 6 แสนกว่าล้านบาท ที่จะจัดสรรโดยตรงสู่ประชาชนสำหรับงบประมาณอีกราว 4 หมื่นกว่าล้านบาท รัฐบาลควรจัดสรรให้สู่การพัฒนาาระบบสาธารณสุขและงบประมาณมูลค่า 4 แสนล้านบาท ควรนำไปดำเนินการด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การใช้เงินของรัฐบาล ดำเนินการเป็นไปตามเงื่อนไขทางการเมือง ไม่ได้ใช้งบประมาณดังกล่าวให้เป็นไปตามเงื่อนไขและความต้องการทางเศรษฐกิจหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างแท้จริง สำหรับในส่วนที่เป็นการฟื้นฟูเศรษฐกิจนั้น ในช่วงระหว่างนี้มีส่วนราชการที่เสนอโครงการ ที่ประมาณการได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นโครงการแบบปกติ ซึ่งควรต้องรอการจัดสรรงบประมาณในแบบปกติ และโครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ยังไม่จำเป็นมากนัก เนื่องจากเป็นโครงการที่จำเป็นและได้มีการจัดสรรงบประมาณไปแล้ว แต่พอมีงบประมาณของพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) เข้ามา ส่วนราชการก็พากันไปขอใช้งบประมาณในส่วนนี้ ซึ่งแนวคิดไม่ได้เป็นไปตามวิธีการใช้เงินกู้ถูกเงิน ตาม พ.ร.ก. แต่เป็นงบประมาณที่ใช้ในอำนาจรัฐในกรณีฉุกเฉินและจำเป็นเท่านั้น ถ้ากล่าวถึงในประเด็นของผลในทางปฏิบัติ สามารถสรุปได้ ดังนี้ ข้อแรก งบประมาณเงินกู้ดังกล่าว ยังไม่ได้จัดสรรส่งผ่านถึงมือประชาชนผู้เดือดร้อนจริง นอกจากนั้นการเบิกจ่ายก็ช้าลงไปอีก เพราะการขอเงินงบประมาณปกติจะต้องมีการยกร่าง แผนงานโครงการ การทำข้อตกลง (Term of Reference: TOR) การประมวลตามแนวทางเพื่อจัดซื้อจัดจ้างและเรื่องการเบิกเงินตามงวดงาน ซึ่งกว่างบประมาณจะเข้าระบบเร็วที่สุดใช้เวลาถึง 6 เดือน หากเป้าหมายปัจจุบัน คือ การปิดช่องว่าง(Gap) ของระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) ซึ่งคนไทยต้องรอคอยถึงปี งบประมาณ พ.ศ. 2565 กว่า

งบประมาณจะเข้ามาหมุนเวียนอยู่ในระบบ (Circular flow) สิ่งที่ต้องทำคือ ควรกำหนดโจทย์ใหม่ว่า ใครเดือดร้อน และวิธีการที่จะส่งผ่าน เงินนี้ถึงมือผู้เดือดร้อนโดยเร็วและไม่ให้มีช่องทางที่จะให้เงินไหลออก เราจะทำอย่างไร? ยกตัวอย่างเช่น เมื่ออาทิตย์ก่อน ผู้เขียนได้ไปที่จังหวัดจันทบุรี และได้พบกับเจ้าของกิจการธุรกิจโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัด ซึ่งเป็นโรงแรมใหญ่ที่อยู่ในตัวเมืองแต่ไม่ได้มีชื่อเสียงมากนัก เขาบอกว่ามีค่าใช้จ่ายเดือนละ 1 ล้านบาท ซึ่งช่วงปิดเมืองก็ทำให้โรงแรมต้องปิดด้วยแต่ไม่ได้มีปัญหาอะไรมากเพราะรัฐบาลเข้าช่วยเหลือ แต่พอเริ่มกลับมาเป็นปกติ แต่ที่ไม่ปกติคือลูกค้าหายไป ทำให้ในช่วงนี้เขาขาดทุน เงินที่ต้องจ่ายในแต่ละเดือนมีส่วนแบ่ง 3 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน 3 แสนบาท ส่วนที่สอง คือ ค่าสาธารณูปโภค 6 แสนบาท และส่วนที่สาม เงินภาษีส่วนกลางและภาษีท้องถิ่น 1 แสนบาท ซึ่งพูดง่าย ๆ คือ 7 แสนบาท จาก 1 ล้านบาท เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายกับหน่วยงานของรัฐ และคำถามที่ถามว่า รัฐบาลช่วยประชาชนได้อย่างไร ช่วยได้จริงหรือ อยากให้รัฐบาลพิจารณาเรื่องของภาษี การสนับสนุนค่าไฟหรือสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่จ่ายให้กับรัฐวิสาหกิจ สิ่งเหล่านี้เป็นการช่วยโดยตรงที่จะทำให้ผู้ประกอบการเขาอยู่ได้ ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นระบบที่ยังต้องการพึ่งพาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small Medium Enterprises: SMEs) ค่อนข้างมาก ประชาชนพึ่งพา SMEs ในฐานะนายจ้างเป็นส่วนใหญ่ ผู้เขียนคิดว่าควรต้องปรับมาตรการเหล่านี้เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายเดิม

คำถามที่มักได้รับการสอบถามบ่อยครั้ง เรื่องความสำคัญในการที่จะต้องมีมาตรการสำหรับการช่วยภาคธุรกิจSMEs และภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบัน ประเทศไทยไม่มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาเลย และกำลังจะมีภูเก็ตโมเดล ในเดือนหน้า เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างชาติเข้ามาที่ภูเก็ต และเริ่มมีเงื่อนไขในการกักตัวก่อน หากลอง

เริ่มจากจังหวัดภูเก็ต แล้วดำเนินการรูปแบบดังกล่าว จะทันการไหม และหากในระยะต่อไป มาตรการที่จะช่วยผู้ประกอบการทั้งเรื่องของ SMEs ในภาคท่องเที่ยวและในภาคธุรกิจอื่น ๆ ควรจะมีมาตรการอย่างไร ผู้เขียนมีความเห็นว่า สำหรับเรื่องของการท่องเที่ยวสิ่งที่อยากเห็นคือเรื่องของข้อมูล เพราะจะต้องบริหารแบบที่มีข้อมูล ถ้าคิดไปเองอาจมีความคาดเคลื่อนได้ ตามข้อเท็จจริงมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจากต่างประเทศประมาณ 30 ล้านคนในอดีต และมีคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศประมาณ 10-11 ล้านคน โดยเหตุผลสำคัญสำหรับคนไทยที่ไปต่างประเทศส่วนใหญ่คือไปทำธุรกิจและไปท่องเที่ยว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 50 และส่วนใหญ่คนที่ไปเที่ยวเป็นคนรวย สมมติว่าคนไทยที่เคยไปเที่ยวต่างประเทศปีละ 5 ล้านคน และหากปีนี้ไปเที่ยวต่างประเทศไม่ได้ กลุ่มคนไทยดังกล่าว จึงได้หันมาเที่ยวในประเทศไทย ในพฤติกรรมการท่องเที่ยวจากเหตุผลดังกล่าวเรื่องของรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถทดแทนกันได้ประเด็นการท่องเที่ยวต่างประเทศและการท่องเที่ยวภายในประเทศ ดังนั้น ในมาตรการแรก รัฐบาลได้ออกมาตรการมาให้คนกลุ่มนี้เที่ยวในประเทศมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีจังหวัดที่เข้าถึงง่ายคือ กรุงเทพฯ ส่วนเมืองรองต้องเที่ยวที่เดินทางยากอาจจะยังไม่เท่าไร แต่เหตุการณ์จะทำให้มีการกำหนดนโยบายที่ถูกต้องได้ว่า ควรจะดำเนินการทำอย่างไร ซึ่งในช่วง COVID-19 การเปลี่ยนความคิดไม่ใช่เพียงเป็นความคิดของปัจเจกบุคคลทั่วไป แต่เป็นการเปลี่ยนความคิดของคนทั่วโลกแล้วก็เข้าได้จริง ตอนนี้อย่างไม่ได้มีการเสนอภาพนี้อย่างเป็นกิจจะลักษณะก็คือความปลอดภัยและผลสำเร็จทางด้านสาธารณสุขของประเทศในการจำกัดการแพร่เชื้อโควิดได้ดีที่สุดในโลก ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการเชื่อมสร้างความเชื่อมั่นในส่วนของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทยเราทำในอดีตที่มันอาจจะจะมีเรื่องค่าครองชีพเมืองไทยไม่แพง เรื่องของความปลอดภัยในด้านอื่น ๆ

และเรื่องอื่น ๆ ซึ่งมาตรฐานการดูแลชาวต่างชาติที่มาติดต่อในประเทศไทยรักษาจนหายแล้วกลับประเทศบ้านเกิดไป นี่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในวัยผู้สูงอายุมีความต้องการด้านสุขภาพและความปลอดภัยการเข้าถึงการดูแลในระบบสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน เช่น จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่มีความน่าอยู่และความสะดวกในแง่ของเส้นทางการขนส่งการเดินทางซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนรวมถึงกฎหมายระเบียบราชการในหลายเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยน และจังหวัดภูเก็ต อันดับแรกเลยคือเขาก็มีความรู้สึกที่ว่าที่ผ่านมาเจอแต่เงื่อนไขราชการทำให้เขามีความรู้สึกว่าสำคัญมากที่สุดสำหรับการพัฒนาและเรื่องการกระจายอำนาจหน้าที่อย่างแท้จริง ซึ่งจังหวัดนี้เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้าในประเทศมากที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย ปัจจุบันจำนวนผู้ใช้บริการโรงแรมลดลงประมาณ 90% เพราะฉะนั้นสำหรับเขามันเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุด แต่อุปสรรคสำคัญคือความพร้อมของคนไทยที่จะยอมรับความเสี่ยงที่จะเพิ่มมากขึ้นอีก และถ้าประเทศจะต้องปิดเมืองไปตลอดจนกว่าจะหวัดขึ้นได้ รัฐบาลก็คงจะเหนื่อยที่จะต้องกู้เงินเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด

มีคำถามที่ถามถึงการประเมินว่า ถ้าหากประเทศไทยปิดประเทศไปถึงปี 2564 คงจะไม่ได้และคงจะมีปัญหาอย่างรุนแรงแน่ ๆ และในเรื่องของธุรกิจด้านสุขภาพหรือธุรกิจอื่น ๆ ที่จะช่วยในเรื่องของความปลอดภัยด้านสุขภาพนั้น อาจเป็นธุรกิจที่จะได้รับความนิยม และอย่างที่จังหวัดภูเก็ตจะมีโมเดลเป็นของตัวเอง คิดว่าทางจังหวัดพิษณุโลกควรจะมีโมเดลสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในการปรับตัวสำหรับวิถีใหม่ ในทัศนะของผู้เขียน ก่อนกล่าวถึงการปรับตัวของเมืองพิษณุโลก ประเด็นสำคัญที่ยังไม่มีการกล่าวถึงเลย และมันเป็นเรื่องที่อาจมีนัยยะและมีความสำคัญมากต่ออนาคตบ้านเรา คือ เทคโนโลยี ซึ่ง

เชื่อว่าเทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนทุกอย่างเท่าที่ได้เคยสัมผัสมา และมันเปลี่ยนวิถีชีวิตของเราไปเยอะแล้ว และ การค้าขายแบบ e-Commerce ได้เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค และเปลี่ยนวิธีการแข่งขันของผู้ประกอบการ ระบบการขนส่งในอนาคตก็อาจจะเปลี่ยนอีกเช่นกัน เพราะฉะนั้นความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะทำให้บริบทการพัฒนาของจังหวัดเปลี่ยนไปอย่างไร เพราะในอนาคตจะต้องเปลี่ยนไปแน่ ๆ เพียงแต่เรายังจินตนาการไม่ออกว่าจะเปลี่ยนไปอย่างไร ซึ่งภาคส่วนที่จะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาเทคโนโลยีมากที่สุดคือ ภาครัฐ ถ้าประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตินี้ไปได้อยากให้ปรับเรื่องระบบราชการให้เป็น e-Government ให้ได้ และเรื่องทุจริตคอร์ปชั่น เกือบจะไม่ใช่ประเด็นเลย เพราะทุกอย่างมี Digital Footprint และเรารู้อยู่แล้วว่าเราทำธุรกรรมทางการเงินในระบบ Digital ซึ่งมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา และไม่มีใครสามารถแก้ไขได้ ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้ได้ทั้งในเรื่องของ ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และงบประมาณจากการว่าจ้างข้าราชการจำนวนมาก รวมถึงการจัดการเงินงบประมาณจากการหลังไหลของการทุจริตคอร์ปชั่น นี่เป็นประเด็นที่เป็นปัญหาในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และแก้ไขได้ด้วยการใช้เทคโนโลยีในระบบราชการ แนวทางอาจจะทำให้จังหวัดพิษณุโลกสามารถกำหนดบทบาทให้ตัวเองได้ใหม่ เพราะจังหวัดพิษณุโลกเหมือนเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่าง การเดินทางก็สะดวกสบาย

สำหรับเรื่องเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจต่าง ๆ รูปแบบการใช้เทคโนโลยีกับธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งในอนาคตการนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคธุรกิจ การศึกษา หรือส่วนอื่น ๆ ยังไงได้อีกบ้าง ผู้เขียนคิดว่าเรื่องของ e-Commerce สำคัญที่สุด และทางพรรคกล้า ได้มีการส่งเสริมเรื่อง e-Commerce หรือการค้าขายโดยอาศัยเทคโนโลยีเหล่านี้อยู่ และในปัจจุบัน

นักท่องเที่ยวมักจะอยากได้ประสบการณ์ใหม่จากการท่องเที่ยวมากกว่าโดยที่นักท่องเที่ยวไม่ต้องทำอะไรที่ซ้ำ ๆ เดิม ๆ เหมือนคนรุ่นเก่า ซึ่งวิธีนี้เป็นโอกาสจากการใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด และความเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางการบินเสรี ซึ่งเราเปิดให้สายการบินใดก็ได้มาประเทศไทยเทียบจากในอดีตที่มีข้อจำกัด นั่นคือสาเหตุหลักที่ทำให้เรามีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมาเป็นหลัก 30-40 ล้านคนได้ และกลายเป็นประเทศชั้นนำในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเรื่องที่จะเปลี่ยนประเทศไปในทางบวกคือ เทคโนโลยีและความสร้างสรรค์ ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่คนไทยให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ในทุก ๆ เรื่องและนำไปสู่การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในระบบเศรษฐกิจ

จากแนวคิดของผู้เขียนโอเดียดหรือแนวคิดเกี่ยวกับการปลูกฝังเรื่องความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กรุ่นใหม่ตั้งแต่ระดับการศึกษาได้ ผู้เขียนมีการออกแนวนโยบาย 5 เรื่องที่สำคัญที่สุดคือ 1.ระบบเศรษฐกิจ 2.การเกษตร 3.คุณภาพชีวิต 4.เศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5.การศึกษา ซึ่งการปรับเรื่องของระบบการศึกษาสำคัญมากที่สุด และเรื่องเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้เด็กสามารถไปค้นหาข้อมูลได้เอง ไม่ใช่แค่ฟังจากที่ครูสอนในชั้นเรียนอย่างเดียว เพราะเราก็ไม่รู้ว่าที่ครูสอนนั้นถูกหรือเปล่า ซึ่งอินเทอร์เน็ตข้อมูลมากมายที่เราสามารถไปค้นหาได้

สำหรับนักศึกษาที่จบใหม่ ผู้เขียนมีคำแนะนำอะไรเกี่ยวกับนักศึกษาที่เพิ่งจบการศึกษาว่าต้องทำงานหรือทำธุรกิจอะไร หรือต้องสั่งสมทักษะไว้อะไร ยังไงบ้าง ส่วนตัวผู้เขียนมีความเห็นว่า ไม่อยากให้โทษระบบราชการ ซึ่งต้องพยายามปรับปรุงที่ตัวเอง ปรับทั้งในแง่ของทักษะ สภาพความเป็นจริง และโอกาสที่มีในปัจจุบันและไม่อยากให้ปฏิเสธเส้นทางการทำงานที่อาจจะต่างกับสิ่งที่คิดไว้ เพราะถ้าเราปฏิเสธไปนั้นอาจจะเป็นการปิดโอกาสดี ๆ ที่จะเข้ามาหาเราได้ สำหรับประเด็นข้อคำถามที่ว่า หากพรรคการเมือง อาทิพรรคกล้ามีข้อเสนออะไรที่อยากจะ

เปลี่ยนให้คุณภาพชีวิตหลังช่วง COVID-19 ดีขึ้นบ้าง? ผู้เขียนเห็นว่า ประสิทธิภาพการทำงานของระบบราชการเป็นเรื่องใหญ่มาก ซึ่งเป็นเรื่องของการเสนอแนวคิดการกระจายอำนาจเพื่อไม่ให้เกิดปัญหามากมาย รวมถึงการทำงานของข้าราชการ ถ้าประเทศไทยยังไม่ปรับปรุง จะส่งผลให้ประเทศไทยไม่การพัฒนาเลย

มีคำถามที่สอบถามผู้เขียนเกี่ยวกับพรรคการเมือง อาทิ หาก “พรรคกล้า” ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ทำให้มีเสียงมากพอที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ ในทัศนะของผู้นำพรรค ประชาชนเฝ้ามองแนวนโยบายการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของประเทศไทย เริ่มจากตรงไหนบ้าง ในมุมมองของผู้เขียน เห็นว่า **ประการแรก** การเปลี่ยนแปลงระบบราชการ ซึ่งเกิดจากโครงสร้างของกฎหมายที่เป็นตัวกำหนด เริ่มแรกต้องมีกระบวนการทบทวนทางกฎหมายให้มีความทันสมัยมากขึ้น คือกระบวนการปฏิรูปทางกฎหมาย (Regulatory Guillotine) เป็นกระบวนการที่ประยุกต์ใช้มาแล้วหลายประเทศ ซึ่งอาศัยทักษะเฉพาะในการทำงาน **ประการที่สอง** ทุนสนับสนุนพรรคมาจากแหล่งใด ในประเด็นดังกล่าว ในส่วนของ “พรรคกล้า” มีทุนสนับสนุนพรรคน้อยมาก ส่วนใหญ่แหล่งทุนของพรรคการเมืองมาจากผู้ร่วมก่อตั้งพรรค โดยปกติเจ้าของพรรคคือผู้สนับสนุนเงินทุนก่อตั้งพรรคการเมืองรายใหญ่ และด้วยกฎหมายกำหนดข้อห้ามไม่ให้พรรคการเมืองมีเงินทุนเกิน 10 ล้านบาท ในทางปฏิบัติพรรคการเมืองในประเทศไทยยังไม่ได้มีการดำเนินการตามเงื่อนไขดังกล่าวอย่างเคร่งครัด **ประการที่สาม** ประเด็นคำถามเรื่องนโยบายการสนับสนุนสมุนไพรรักษาโรคให้ไปสู่ตลาดโลกได้อย่างไร ในส่วนของพรรคกล้าได้สนับสนุนเรื่องสมุนไพรรักษาโรคด้วยเช่นกันเนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยเริ่มจะได้รับความน่าเชื่อถือในด้านสมุนไพรรักษาโรคเพิ่มมากขึ้นเรื่อยในระดับสากล **ประการที่สี่** คำถามเรื่องรูปแบบการปกครองหลายประเทศทั่วโลก

ในปัจจุบัน ได้มีการปรับเปลี่ยนเน้นคนรุ่นใหม่ ความเป็นไปได้ในการปรับจูนจากคนรุ่นเก่าเป็นคนรุ่นใหม่ ผู้เขียน เห็นว่า ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ซึ่งบางประเทศมีนายกรัฐมนตรีที่อายุประมาณ 30 ปี สำหรับแนวนโยบายของพรรคกล้าเองไม่ยากให้การเมืองปรับเปลี่ยนไปตามวัย แต่เห็นความสำคัญในการตัดสินใจในหลายประเด็นเป็นการตัดสินใจเหมือนกันในระดับและสถานะเดียวกัน **ประการที่ห้า** ความคิดเห็นประเด็นการบริหารจัดการหนี้ที่จะช่วยนักธุรกิจรายย่อยให้สามารถอยู่ได้ ในความเห็นของผู้เขียน ประเด็นเรื่อง “หนี้” ปัจจุบันสัดส่วนหนี้ที่ไม่สร้างรายได้ให้กับระบบธนาคารมีจำนวนมาก คิดเป็น 1 ใน 3 ที่มีการผ่อนผัน ในระยะยาว หากสถานการณ์ยังคงปรากฏในลักษณะดังกล่าว จะส่งผลต่อความมั่นคงของระบบธนาคาร และตราใบที่รัฐบาลยังคงมีนโยบายปิดประเทศ รัฐบาลก็ต้องมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือประชาชนโดยที่ต่อไม่ให้มีผลกระทบกับเสถียรภาพการเงินโดยรวม **ประการที่หก** ในอนาคตจะมีการจัดสรรงบประมาณให้กับแต่ละหน่วยงานอย่างไร ในความเห็นของผู้เขียน เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณที่ผ่านมาในแต่ละปีไม่ได้มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย นั่นคือมีการจัดสรร (แบ่ง) งบประมาณกันตามกระทรวง อาทิ ปีที่แล้วกระทรวงไหนได้เท่าไร ปีนี้อาจจะเพิ่มมากขึ้นเล็กน้อย ในความเป็นจริงแล้ว มีการปรับเพิ่มงบประมาณทุกปี แต่การเพิ่มในแต่ละส่วนไม่ค่อยแตกต่างกันมาก วิธีการจัดทำงบประมาณให้ถูกต้องตามความต้องการสาธารณะควรทำอย่างไร นั่นคือ การกระจายอำนาจหรือการกระจายงบประมาณ ควรจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านความต้องการและการจัดสรรงบประมาณ **ประการที่เจ็ด** มีคำถามมายังผู้เขียนว่า มีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการมอง Mindset เก่าที่ขัดขวางการพัฒนาของคนไทย และ Mindset ใหม่ที่อยากให้เปลี่ยนแปลงไป และมีวิธีการที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิด (Mindset) ของคนหรือ

ระดับองค์กรอย่างไร ในทัศนะของผู้เขียน เห็นว่า การจะปรับเปลี่ยน Mindset ได้นั้นเป็นเรื่องที่ยากมาก ซึ่งต้องเริ่มจากในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเราลองเริ่มพัฒนาไปพร้อมกันทั่วประเทศจะทำให้เกิดปัญหา ด้านการสื่อสาร และการทำความเข้าใจ สมมติว่าจะลองระบบนี้ที่จังหวัดพิษณุโลกก่อน ต้องให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นตัวอย่งที่จะเรียนรู้เรื่องความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของโครงการ ซึ่งต้องเริ่มจากความกล้าที่จะทำก่อนเพราะถ้ายังมีแต่ความกลัวที่ครอบงำอยู่จะทำให้เราเปลี่ยน Mindset ของคนไปได้

ประการที่แปด คำว่าประชาธิปไตยที่จะบอกกับคนรุ่นใหม่รู้คืออะไร ขอบเขตของประชาธิปไตยอยู่ ณ ที่ใด ในความเห็นของผู้เขียน เห็นว่า หลักประชาธิปไตยที่ดีคือ กติกาสังคมที่ให้ความสำคัญกับสิทธิของเสียงข้างมากที่ต้องเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย และชุกติกาเพื่อที่จะทำให้สังคมที่มีความเห็นที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ การอยู่ร่วมกันสิ่งที่สำคัญคือการต้องเคารพกฎกติกา แต่ที่ผ่านมานั้น คนส่วนใหญ่มักจะคิดว่าตนเองถูกเสมอ ดังนั้นไม่ต้องอยู่ในกติกา และจะต่อสู้เพื่อความถูกต้องในความเชื่อของตนเองไม่ว่าจะด้วยวิธีไหนก็ตาม ซึ่งนั่นคือความชอบธรรมในการกระทำที่ผิดกฎหมาย ความเป็นประชาธิปไตยในปัจจุบันไม่ได้มีอยู่จริง เราจะบังคับให้ใครคิดเหมือนกันไม่ได้

ผู้เขียนได้มีโอกาสสนทนากลุ่มย่อยในวงกาแฟกลุ่มผู้บริหารเมืองพิษณุโลก (Executive coffee talk) ร่วมกับผู้ประกอบการ ร้านค้า องค์กรหน่วยงานภาคเอกชน นักธุรกิจรุ่นใหม่ จำนวน 30 คน ในจังหวัดพิษณุโลก อาทิ ประธานและกรรมการของหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก สภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก สมาคมสมาพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือจังหวัดพิษณุโลก สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก กรรมการผู้จัดการบริษัทพิษณุโลกพัฒนาเมือง บริษัทประชารัฐรักสามัคคีพิษณุโลก ประธานกลุ่มของนักธุรกิจรุ่นใหม่ (Young entrepreneur chamber

of commerce: YEC) เจ้าของธุรกิจ ผู้ประกอบการ ฯลฯ สำหรับประเด็นการสนทนากลุ่มในระยะเวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงเศษ สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นแรก วิกฤตทางปัญหาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small medium enterprises: SMEs) ในต่างจังหวัด มีปัญหาเรื่องเงินลงทุนที่ไม่เพียงพอ หากภาครัฐมีวิธีหรือแนวทางที่สามารถจัดสรรเงินลงทุนให้กับ SME ของรากหญ้าได้ ซึ่งได้เสนอชื่อเข้าไปแล้ว ยังคงติดปัญหาและเงื่อนไขหลักเรื่อง ข้อมูลเครดิตบูโร (Credit Bureau) ซึ่งเป็นข้อมูลประวัติการชำระสินเชื่อ และการชำระบัตรเครดิตของบุคคลจากสถาบันการเงินหลายแห่ง เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือผู้ให้บริการสินเชื่อบุคคลและสินเชื่อบัตรเครดิต

ประเด็นที่สอง หนี้สาธารณะ ซึ่งเป็นที่ทราบแล้วว่าต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ (Gross Domestic Products) แต่ว่ารัฐบาลยังสามารถกู้เงินเพิ่มได้เรื่อย ๆ ปรากฏว่า ณ วันนี้มีกระแสข่าวออกมาว่า รัฐบาลมีเงินจัดสรรไว้ใช้ไม่เพียงพอ เช่น เจอนิสิตเพิ่งจบพยาบาล แต่ปัจจุบันยังไม่มีการรองรับ เพราะรัฐบาลไม่มีเงินงบประมาณที่จะจัดจ้าง ฯลฯ

ประเด็นที่สาม โครงการดี ๆ ที่ภาคเอกชน พยายามรวบรวมความคิด เพื่อนำมาขับเคลื่อน เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เงินของภาครัฐเพิ่มและยกระดับสินค้าของคนในพื้นที่ ปรากฏว่าไม่ได้รับความเอาใจใส่เท่าที่ควร อยากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งโครงการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตามที่ประชาชนต้องการ

ประเด็นที่สี่ ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม อยากให้มีโครงการที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพราะหลังจากโควิดจะเห็นได้ชัดว่าสิ่งที่สำคัญก็คือความยั่งยืน ซึ่งประเทศที่ไม่มีเกษตรกรรม หรือไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีมีเงินก็แทบจะไม่มีคามหมายอะไรเลย เช่น จังหวัดพิษณุโลก ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการขยะปัญหาหมอกควัน ฯลฯ

ประเด็นที่ห้า ระบบราชการ อาทิเช่น หากมหาวิทยาลัยสามารถทำอะไรนอกกรอบ

และเร็วขึ้นได้ แต่เมื่อทำวิจัยเรียบร้อยแล้วนั้น ก็ต้อง
มาใช้ระบบของพัสดุ บัญชีกลาง ซึ่งจะส่งผลให้
กระบวนการล่าช้าอย่างมาก การก่อสร้าง
ต่าง ๆ บางโครงการต้องคืนเงิน ไม่ใช่เพราะไม่มี
ความสามารถในการบริหารจัดการ แต่จะมีปัญหา
อุปสรรคเกี่ยวกับการส่งงาน **ประเด็นอื่น**
ผู้ประกอบการคิดว่า โจทย์สำคัญที่ยังรอคอยคำตอบ
ได้แก่ ประเด็นการขาดสภาพคล่อง เงินใหม่ที่ออกมา
ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง เรื่องผังเมือง ไม่ตอบ
โจทย์ต่อการพัฒนาในอนาคต และมีการนำเสนอ
โครงการ อนาคตของการพัฒนาธุรกิจ (Start-up)
โครงการ “ลานท่าข้าว” จุดประสงค์เพื่อส่งเสริม
SMEs ในระดับรากหญ้าขึ้นมา เช่น ทุกวันศุกร์จะมี
ตลาดอินทรีย์ (Organic) ที่ชาวบ้านสามารถมาขาย
สินค้าโดยตรง

ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และส่งเสริมด้านการจัด
กิจกรรม (Event) โดยพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จัดลาน
กิจกรรมต่าง ๆ เปิดพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่ เด็ก เยาวชน
ประชาชนทั่วไปที่มีความสามารถ กล้าแสดงออก ให้มี
ส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้เป็นผู้ใช้พื้นที่ดังกล่าวใน
การสร้างสรรค์ พัฒนาและเผยแพร่ทักษะที่มีอยู่

"ชีวิตวิถีใหม่ กับภูมิภาคไทยหลังโควิด
รุ่ง รอด รุ่ง? เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรับตัวเข้าสู่ความ
ปกติใหม่ (New Normal) ของคนไทยที่ยังคงต้องใช้
เวลา ปรับตัว ประคอง และหาทางรอดของธุรกิจ
ตลอดจนการดำรงชีวิตให้อยู่ให้ได้ในภาวะเศรษฐกิจ
และสังคมรูปแบบใหม่ วิถีชีวิตที่ปรับเปลี่ยนไปจากผล
ของ COVID-19 บางธุรกิจมีโอกาสขยับขยาย
กลายเป็นธุรกิจดาวรุ่ง และบางธุรกิจเป็นธุรกิจดาวร่วง
ขอให้โชคดี